

Produksjonsvilkår for norsk barneteater.

av Karen Høie, Klomadu teater og Svein Gundersen, Kulturproduksjoner.
(publisert i Ånd i hanske, 2001)

Hva skal man si - annet enn at dette er et felt hvor det må tenkes nytt – og satses. Vi prøver oss likevel med et par betraktninger.

L97 fastslår at barn og unge skal møte levende kunst i skolen. Behovet for barneteater er med andre ord nedfelt i planene for grunnskolen, og behovet er stort og voksende rundt i landet. Når det gjelder formidling av teater for denne målgruppen, har mye positivt skjedd de siste årene. Etter lange tider med nedskjæringer og et stadig dårligere teatertilbud til barn, er dette en gledelig utvikling. Spesielt vil vi fremheve Turneorganisasjonen for Hedmark som en god modell. (Turneorganisasjonen for Hedmark sto i 1999 for over 2000 arrangement i skolene i Hedmark - innen teater, dans, billedkunst, litteratur og musikk). Andre fylker er kommet etter, først og fremst Møre og Romsdal med Kulturnista – i samarbeid med Norsk Scenekunstbruk. Stadig flere fylker følger etter, alle i samarbeid med Norsk Scenekunstbruk.

Fra Norsk Kulturråd bevilges ca. 29 mill. årlig til ikke-institusjonell scenekunst. Dette skal dekke hele spekteret innen feltet. Av disse 29 mill. går en forsvinnende liten del til produksjon av barneteater. I Danmark produseres det til eksempel barne og ungdomsteater for over 100 mill. hvert år.

Slik situasjonen er i dag, særlig etter at de fleste gruppene som produserer barneteater mistet den lille, men nødvendige "driftsstøtten", sliter gruppene med dårlig økonomi. Samtidig presses prisen på forestillingene ned. Man bruker stadig mer tid på annet arbeid for å overleve, og produksjonstakten har for mange gått betraktelig ned. Paradokset er at mens behovet for barneteater vokser, arbeider de som skal dekke behovet i motbakke, og får stadig dårligere produksjons og arbeidsforhold. Veletablerte og erfarne produksjonsmiljøer gir opp.

Hvorfor får så ikke gruppene som leverer teaterkunst til barn tildelt flere midler? Kan vi finne forklaringen i at det å produsere kunst til barn generelt ikke er forbundet med prestisje? En gjengs holdning synes å være at barn kan klare seg med egne teateraktiviteter eller amatøroppsetninger.

Dette er forhold som gjør det vanskelig for oss som produserer profesjonelt teater for barn å få gjennomslag i bevilgningssammenheng. I den fra før marginale gruppen "ikke-institusjonell scenekunst", føler vi oss ofte som stebarna - lavest på rangstigen i teaterlandskapet.

Man har dessuten ønske om å gi bevilgninger til scenekunst som er "nyskapende". Hva som ligger i begrepet "nyskapende teater", må bli et diskusjonstema. Noen har tolket dette begrepet for oss på en helt spesiell og temmelig snever måte. Her vil vi fremheve at mange av gruppene som produserer teater for barn, arbeider med den krevende oppgaven det er å gi form til helt nytt stoff. Likevel blir ikke arbeidet betegnet som "nyskapende". Vi går ikke inn på den debatten her, men nøyer oss med å sitere en uttalelse fra Jane Rasch (dansk dramatiker og dramaturg): "Denne debatten forstår jeg ikke. Enten er man skapende – eller så er man det ikke".

Bevilgningene til ikke-institusjonall scenekunst i Norge er ikke store. Dansegruppene kunne trengt bevilgningen alene. Vi kan ikke se for oss at man skulle foreslå å ta penger fra denne potten for å få øket midlene til produksjon av barneteater. Det ville være "å ta fra de fattige for å gi til de enda fattigere". Kan løsningen være å få en øremerket post til produksjon av barneteater. Denne posten bør komme i tillegg til de midlene som allerede eksisterer for ikke-institusjonell scenekunst.

Det er i mange sammenhenger naturlig for oss å sammenlikne oss med Danmark og Sverige. Når det gjelder produksjon av barneteater har man der et nivå, både når det gjelder kvalitet og kvantitet, som vi bare kan drømme om her på berget. Man kan undre seg over hvorfor norske barn skal bli avspist med et så mye dårligere tilbud. En ting er sikkert: skal målet i L97 innfris, kan det ikke bare satses på formidlingssiden. Det må også satses på produksjonssiden når det gjelder barneteater i Norge.

Det er vårt håp at de offentlige instansene dette gjelder, i første rekke Kulturdepartementet og Norsk Kulturråd kan møtes til samtaler med representanter fra produksjonsmiljøet. Vi trenger å komme i dialog, og utrede disse spørsmålene grundig.